

Loyal Legion

בא תשע"

EXODUS

PARASHAS BO

12 / 32-42

³⁷ The Children of Israel journeyed from Rameses to Succoth, about six hundred thousand men on foot, aside from children. ³⁸ Also a mixed multitude went up with them, and flock and cattle, very much livestock. ³⁹ They baked the dough that they took out of Egypt into unleavened cakes, for they could not be leavened, for they were driven from Egypt for they could not delay, nor had they made provisions for themselves. ⁴⁰ The habitation of the Children of Israel during which they dwelled in Egypt was four hundred and thirty years. ⁴¹ It was at the end of four hundred and thirty years, and it was on that very day, that all the legions of HASHEM left the land of Egypt. ⁴² It is a night of anticipation for HASHEM to take them out of the land of

16

⁵¹ It happened on that very day: HASHEM took the Children of Israel out of the land of Egypt, in their legions.

5

אותן הצבאות שיצאו כבר מעצמם, ולכן נאמר בפרשת וארא (לעיל וד) והוצאתי את צבאותי את עמי בני ישראל, כדי שלא תבין לומר שעל קהל גרים אמר והוצאתי את צבאותי, על כן הוצרך לפרש את עמי, כי בלי ספק שגם ישראל נקראו צבאות, ואמרו חז"ל שהוא מלה מורכבת צבא אות רצה לומר צבא שיש לי בהם אות, ואמרו זה על אות שבת מילה ותפילין כי שלשתן נקראו אות וטעמו ידוע. ואמר בשניהם ויהי בעצם היום הזה כי בערב רב הוצרך לומר כן שיצאו לעין כל ולא יראו מן פרעה מלכם, וכישראל הוצרך לומר כן להודות שיציאת מצרים היתה כיום ממש כמו שנאמר (במדבר לג א) ממחרת הפסח יצאו בני ישראל ואע"פ שנאמר (דברים טו א) הוציאך ה' ממצרים לילה, פירש רש"י והרמב"ן שבלילה נתן להם רשות לצאת, ומהר"א פירש שמלת לילה מוסב על ועשית פסח:

2 אחר הוצאתי ואלה

ויהי מקץ שלשים שנה וארבע מאות שנה ויהי בעצם היום הזה יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים (יב, מא).

בתרגום אונקלוס: "צבאות ה' - חיליא דה'". תואר חדש לכלל ישראל, "חיל ה'".

נא כן עשו: ויהי בעצם היום הזה הוציא ה' את בני ישראל מארץ מצרים על צבאותם.

3 ברכת בא מרדכי קג

רמב"ן

6

הכתוב בגר שמל ולא טבל: (נא) ויהי בעצם היום הזה הוציא ה' מפני שאמר למעלה (פסוק מב) ליל שמורים הוא לה' הוציאם מארץ מצרים, חזר ופירש כי לא יצאו בלילה כלם מן הארץ

אלא שנתן להם רשות לצאת חזר בני חורין, אבל בעצם היום הזה יצאו מכל גבול מצרים. עם כל צבאותם שבבני ישראל וערב רב הנלוים עליהם. וז"ל פירש כי ויהי בעצם היום הזה שהוציא ה' את בני ישראל מארץ מצרים דבר השם אל משה קדש לי:

מה בעצם, בא לבטא תואר זה?

מדוע לא די בתואר הנפלא, "בני ישראל"?

כנראה, לא חיתה יציאת מצרים באה אל יעודה, אילו לא היו יוצאים

"צבאות השם". מדוע?

מה נוסף על ידי תואר זה?

4

בני יקר

(נא) ויהי בעצם היום הזה הוציא ה' וגו'. כבר נאמר פסוק זה למעלה (פסוק מא) ויש כמה שינויים בין שני פסוקים אלו, כי למעלה אמר יצאו כל צבאות ה' משמע כאלו יצאו מעצמם, וכאן נאמר הוציא ה' למעלה אמר שיצאו כל צבאות ה' ולא הזכיר בני ישראל, וכאן אמר הוציא ה' את בני ישראל. ועוד שאמר על צבאותם משמע שצבאות לאו היינו בני ישראל:

והקרב אלי לומר כזה שהערב רב שנתגירו ויצאו מעצמם ממצרים קרא הכתוב צבאות ה', כי חביבים הגרים לפני הקב"ה אע"פ שאינן בכלל בני ישראל מכל מקום צבאות ה' הם ג"כ, כמו ישראל, לכן נאמר בפסוק ראשון יצאו כל צבאות ה' על הגרים שיצאו מעצמם ולא הוציאם ה', אבל בפסוק שני אמר על בני ישראל ממש שהוציאם ה' על צבאותם נוסף על

קרא סנים בא

ויש לדקדק, כאן נאמר "יצאו כל צבאות ה'", משמע מעצמם, ואילו בהמשך הפרשה (פס' טו) נאמר: "ויהי בעצם היום הזה הוציא ה' את בני ישראל", היינו ה' הוציאם ולא יצאו מעצמם.

אמר על כך רבי יחזקאל אברמסקי:

נראה כי הפסוק הראשון מדבר על הנבחרים שבבני ישראל, אלו הזוכים לתואר "צבאות ה'", הם אכן יצאו מעצמם מיד כאשר היה באפשרותם לעזוב את תועבת מצרים. לעומת זאת הפסוק השני עוסק בפשוטי העם המכונים "בני ישראל", הם לא יצאו מעצמם, בחושבם כי לאחר המכה הגדולה שהוכו המצרים יוכלו להישאר במצרים ולהתגורר בה במנוחה, ולא ידעו כי פרעה ועמו עומדים ברשותם, כפי שהוכח לאחר מכן כאשר יצאו לרדוף אחרי בני ישראל. את אלו היה צורך שהשי"ת יוציאם ממצרים בעל כרחם.

Rashi comments on the verse, "Hashem does not see iniquity in Yaakov" (Bamidbar 23:21): "Even when they sin, He is not exacting with them." Rashi's comment seems to contradict the principle of Hashem's precise retribution. As Chazal tell us, "Whoever says HaKadosh Boruch Hu overlooks sin should have his internal organs overlooked" (Shekalim 5:1).

Midrash Rabbah comments on the same verse: "He does not look upon their sins, but rather upon their pride." Underlying the Midrash

is the idea that the Jew's essence is pure and good, his soul part of the collective soul of Klal Yisrael. As a klal, the Jewish people are tzaddikim, as it says, "Your nation are totally righteous." The corollary is that all Jews have an automatic share in the World to Come due to their bond to the purity and holiness of this collective neshamah. This is the "pintele Yid," the spark of the Divine, that forms the inner foundation of each Jew.

Belief in this untainted essence underlies the ruling that even when a Jew is coerced to comply with the halachah, the subsequent act is volitional, since every Jew wants to do the will of Hashem. Until the positive expression of desire to comply with halachah becomes evident, we view his yetzer hara as suppressing his inner will. It is the yetzer hara which is literally beaten away, giving his true inner will freedom to surface and be expressed.

As long as one has not severed his ties to Klal Yisrael by deliberately estranging himself spiritually or physically from the community, he embodies this pure, untainted essence. Hence sin cannot contaminate the essence of the Jew. That, then, is the intention of Rashi and the Midrash. Hashem never views the sin as an expression of the essence of the Jew. Thus any punishment is only for the purpose of removing barriers to that essence caused by sin. (Or Hachayim HaKadosh and Ksav Sofer both explain Rashi's words in this vein.)

11

קד ברכת בא מרדכי

"צבא" הוא זה, אשר כל מציאותו, קיימת למשך מלכו, מדינתו, אומתו.

איש צבא הוא זה, אשר כל מציאותו, משרתת את מלכו, מדינתו, אומתו וצבאו.

הצבא, אינו רק מייצג או מזוהה עם שליחותו ומטרתו. הצבא, או איש צבא, ושליחותו, יצוגו ומשימתו, חד המה.

צבא השמים, מהו?

מלאכים, מה המה?

שליחותם, היא היא עצם מציאותם.

ומציאותם, היא היא שליחותם.

★ ★ ★

"אשירה לה' בחיי אומרה לאלקי בעודי" (תהלים קד, ל)

"אשירה לה' בחיי"

אין זאת רק תפילה, תקוה או הבטחה, לשורר לה' במשך כל ימי חיי. הכוונה היא, כי "חיי", יהיו בעצם הוויתם ומציאותם, שירה לחקב"ה.

"אומרה לאלקי בעודי"

אין זאת רק תפילה, תקוה או הבטחה, לומר לה', כל עוד נשמתי בי. הכוונה היא, כי כל "ישי" שבו, כל "עוד" שבו, כל פינה, כל שארית, יהיו בעצם הוויתם ומציאותם, זמר לקל חי.

נכנס פעם לביתו של ה"חזון יחזקאל" יהודי יקר וסיפר לו שהוא מתגורר בבנייל הרחוקה, היה זה בדיוק בפרשתנו ורבי יחזקאל אמר לו את ביאורו הנפלא בפסוקים אלו, תוך שהוא מטעים את דבריו ששבט לוי יצאו מיד ולא התעכבו אפילו רגע, אבל יתר העם עוד "דאגו לסידורים אחרונים" ואותם היה הקב"ה צריך ל"הוציא". אני מאחל לך, סיים שתזכה להיות מן ה"יצא" ולא מן ה"הוציא" מן הגלות אל א"י. אותו יהודי התעורר מהדברים ועבר להתגורר מחצית השנה בירושלים ע"ה ק.

קובץ מאמרים הרב אברמסקי עמ' קכ"ח - ירושלים במועדיה עמ' י"ב

9

תורת בא לרמד משה קכה

ועוד טענה שנית והוא כי יהי בעצם היום שהוא בעצמות הנקודה הנזכרת ביום ההוא יצאו כל צבאות ה' והם פמלגא של מעלה שהיו עם השכינה היצאת מהגלות והיו יוצאים בנקודה ההיא. ואמר צבאות לכלול ארבע מתנות שכינה עם ישראל, שכלם צבאות ה' יקראו. ולא רצה הוא יתברך להניח את בני משוללי שמירה מהשכינה ומלאכיה, ולא היה ראוי לעכב השכינה כמו רגע מהגבל אשר הוגבל לגלות, ועל כן לא יכלו ישראל להתממה אחר פמליא של מעלה כמו רגע.

10

29

מראש צורים

מחולת המחניים

הגילוי העצום של מחניים, מחנה לעומת מחנה, לא נסתיים בסניף, הוא נעשה קבוע בישראל, ועם ישראל המכיר בערכו הרם של מעמד זה, שואב ממנו עידוד מול כל אויב ומתנבל.

כל יוצא צבא בישראל

להיות למחנה המקביל למחנה מלאכי מעלה, אין זה דבר פשוט. גובה רוחני רב נדרש מן העם כדי שאכן יצלח ויהיה ראוי להקבלה זו אל מחנה שמי מרום.

צא ולמד במה שכתב ה"כלי יקר" בענין זה (א, כ):

"מבן עשרים שנה ומעלה כל יוצא צבא, אם מספר זה היה בעבור השראת השכינה, למה אמר כל יוצא צבא? מה ענין יוצא צבא להשראת השכינה?... כדי שיהיו דוגמת צבאות של מעלה, שפיר קאמר כל יוצא צבא, הראוי להיות כאחד מצבא המרום, כדאיתא במדרש שישראל נקראו 'צבאות' כדרך שהמלאכים נקראו 'צבאות'..."

ה"כלי יקר" מטעים את עובדת היות המנין מוגבל. דוקא ליוצאי צבא גם מזוית ראייה נוספת:

...ופשוטו הוא שיוצא צבא היינו למלחמה... ואף על פי שלפעמים יש בן חיל בפחות מעשרים שנה, מכל מקום לא בגבורת האיש יחפז ה', כי אם בזכותא תליא מילתא, וכל בן עשרים, מצד היותו בר עונשין בבית דין של מעלה, או ביותר הוא מדרק במעשיו, ומסתמא אז יש לו יותר זכויות שיגנו בעדו במלחמה. אפשר שאין אלו שני פירושים שונים, אלא דברים המשלימים אלו את אלו. גם אם נפרש יוצאי צבא כפשוטו, דהיינו, היוצאים למלחמה, זהו הצבא המקביל לצבאות המלאכים. צבא המתנהל בצורה כזו, שחייליו הם אלו הספוגים ביראת שמים מירבית והמרקקים במעשיהם בידעם אל נכון שעתידיהם הם לתת דו"ח עליהם לפני בית דין של מעלה, צבא כזה ראוי הוא להיות מקביל לצבאות האלוקים במרום. כך נעשים למחניים, מחנה מול מחנה.

זהו משימתו של הצבא. זהו תפקידם ומשימתם של אנשי צבא.

הצבא מייצג, מגן, כובש.

וכשהדברים אמורים, לא כלפי מלך בשר ודם, לא כלפי מדינה –

– כלפי הקב"ה מלך מלכי המלכים –

*הרי פירוש הדבר הוא, כי על האדם מישראל מוטלת הזכות והחובה, לייצג תורה ויראת שמים. לייצג, כביכול, את הרבנו של עולם.

– כי על האדם מישראל מוטלת החובה והזכות, "להגן", כביכול, על התורה ויראת שמים. הקב"ה מבקש, כי אנו נגן, כביכול, על כבוד שמים.

– כי על האדם מישראל, להיות חלק מצבא השם. להיות מזוהה ולייצג בעצם הווייתו, את הרבנו של עולם, תורה ויראת שמים.

להיות מלאך.

להיות צבא השמים.

★ ★ ★

"אם הרב דומה למלאך ה' צבקות, יבקשו תורה מפיהו, ואם לאו, אל יבקשו תורה מפיהו" (מ"ק יז.)

מה המיוחד במלאך?

מדוע על הרב, לחדמות למלאך?

משום שהמלאך ושליחותו, אינם נפרדים, אינם שנים.

המלאך ושליחותו, אחד המה.

מלאך, אינו מת.

מלאך נגמר...

גמר שליחותו, נגמרה מלאכותו.

~ אם הרב דומה למלאך ה' צבקות, שהוא ושליחותו אחד המה, שזה כל תוכנו, ותוכנו השליחותי הוא כל מציאותו – זהו מלאך. יבקשו תורה מפיהו.

כי רב כזה, הצלח יצליח להפיק מתלמידיו, את שניתן להפיק מהם.

★ ★ ★

הנסיון, כאילו מאלצנו, להכניס כאן גם נימה דרושית. מפני שהענין נכון הוא, בין כך ובין כך.

כי שני פירושם הם.

הפירוש האחד, משאלה היא.

הגדרה של רב מיהו?

✓ זהו רב, שהוא דומה למלאך. לא רק מסור, לא רק מזוהה, אלא ממש ממוזג. כל מציאותו, היא תפקידו הנעלה והקדוש. והדברים מופנים אל הרב והתלמיד כאחד, שחתלמיד יחפש לו רב כזה, מלאך, ושהרב ישפיר את עצמו כך, שיהיה מלאך. אז, ורק אז, תהא הצלחתו מושלמת ומובטחת בעה"י.

אך כמו כן נכון הדבר, ואולי ניתן לפרש כך, שנאמרה כאן הבטחה, בשורה.

משום שאם אמנם, דומה הוא הרב למלאך ה' צבקות, וכל מלאכותו ניכרת מתוך עצם אישיותו, הרי מובטח הדבר כי "יבקשו תורה מפיהו", ירבו תלמידיו, דבריו יהיו נשמעים ופוריים, יקיפוהו תלמידים, ימשכו אליו.

– יבקשו תורה מפיהו.

וכך מורה הנסיון.

אם אמנם הרב דומה למלאך ה' צבקות, נמשכים אליו המוני תלמידים, והתלמידים צמאים לדבריו.

וראינו ב"ה כאלו, שאמנם נמשכו אליהם תלמידים, ובהתבוננות נוספת נוכחת, כי דומים המה למלאך ה' צבקות.

נפלא מאד.

★ ★ ★

* בני ישראל אמנם יצאו ממצרים. אבל לא היתה זאת רק משימה שבשליחה. – בני ישראל "צעדו מרש" אל סיני.

בני ישראל "צעדו מרש" אל קבלת התורה.

יציאת מצרים, היתה מצד עצם מציאותה, מצעד כיבוש של הטריטוריה האלקית הקדושה. הלא היא, התהוותו של עם ישראל.

* בין נבין, כי רק כאשר כלל ישראל מתפקד בתורת צבא השם, על כל המשמעות שבדבר הנעלה והמרומם והמחייב והמזכה הזה, רק אז, הוא ממלא את משימתו כעם ישראל.

עם השם.

תפארת שמסון • ביאורים

בפסוק זה התחדש אחד הכינויים בו נקראו עם ישראל: "צבאות ה'".

מובנו של המושג 'צבא' הוא, שאין לכל יחיד מציאות אישית, אלא כולם מאוחדים לעבודת המלך וכל מעשיהם נזקפים על שמו. חייל יודע שתפקידו לקבל פקודות ואין לו דעה עצמית ושיקול אישי, אלא חובתו לשמוע ולבצע, וכל פעולותיו פעולות המלך הן.

לכן, כשכבש דוד המלך את ארם נהרים וארם צובא, רק הוא נתבע על כך משמים ('נ' ילק"ש עקב רמז תתעד), אע"פ שלא היה לבדו במלחמה, משום שכל מעשיהם של החיילים נקראים על שמו.

* ביציאת מצרים זכו ישראל להיקרא "צבאות ה'". המכות והנסים במצרים עד למכת בכורות בה היה גילוי שכינה ויד ה', הכניסו בתוך לבם של ישראל בהירות והבנה מוחלטת באמונת ה' ובהשגחתו, עד שנתמסרו להיות עבדי ה', שכל פעולה נזקפת לזכות מלכם, ולכן נחשבו כחיילים בצבאו של בורא עולם.

חובתנו לשמור על מעמד ותפקיד זה. על כל יהודי להשתדל שמתוך מעשיו יהיה ניכר שהוא עבד וחלק מצבא השי"ת, כפי שכל מי שראה את אברהם אבינו

ראה את "אלקי אברהם" הקשור בו, כיון שכל מעשי החסד שלו ומסירותו לכלל, היו מתוך עבדות לקב"ה, והואו לעין כל שיש אלקים בעולם.

• זהו ביאור לשון המדרש (זכרים רבה פ"ג א) על רבי שמעון בן שטח, שכשהחזיר את אוצרו של הגוי מתוך מידת חסידות, קרא עליו הגוי "ברוך ה' אלקי שמעון בן שטח". מעשה חסידות זה אשר לא נבע מחיפוש כבוד או רווח ושהמצפון לא חייבו, נעשה אך ורק מתוך תחושה עמוקה של נאמנות אשר הבליטה את "אלקי שמעון בן שטח". כשיהודי מתרומם לכזו דרגת נאמנות, הוא מעיד ש"יש אלקים בישראל".

כשאדם מן החוץ נכנס לתוך בית מדרש, הוא מרגיש שנכנס אל הקודש פנימה. כל מציאות לימוד התורה ועבודת התפילה מכריזים כבוד שמים. כל מהלך החיים של בן-תורה צריך שיהיה של עליה והתחזקות, של שליטה עצמית, ומתוך כך יהיה ניכר שהוא עבד נאמן לה' ולתורתו.

הקב"ה אומר לאברהם אבינו (בראשית טו, יג): "ידע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אתם ארבע מאות שנה". אברהם אבינו מקבל את הגזירה הזו כדבר המובן מאליה.

הדבר פלא, כאשר הוא שומע שהקב"ה רוצה להפוך את סדום עיר החטאים, הוא נכנס במסירות נפש ועומד בתפילה וטוען ומתווכח עם בורא עולם: "אולי ימצאו שם ארבעים, אולי ימצאו שם שלושים", ומבקש עוד: "אל יחר לאדני ואדברה אך הפעם", הוא משקיע תפילות נוראיות בשביל סדום, ואילו כאן שומע את הגזירה האיומה הניתנת לבניו, הוא שותק, הוא אינו עומד בתפילה, היכן מידת חסדו של אברהם אבינו, וכי בניו גרועים יותר מאנשי סדום, מדוע על זרעו לא התפלל אברהם אבינו שינצלו מן השעבוד, היכן הרחמים הטבעיים של אב ליוצאי חלציו.

וגשאלת השאלה, ביום כה שמח וחגיגי מדוע להעלות זכרונות עצובים, וכי אדם שחוגג את שחרורו מבית האסורים ילבש מדי אסיר בעיצומה של החגיגה, ומה פשר אכילת המרור בעיצומן של חגיגות החירות.

עיקר השעבוד היה נטילת הריצון לחירות.

נראה כיאור הדברים, אין לנו מושג מהו באמת הכונה "עבד", גם העבדים המצויים בימינו אינם עבדים אמיתיים, עבד אמיתי הוא לא רק משרת את אדונו יומם ולילה, אלא עבד אמיתי, פירוש, שאין לו שום רצונות ושאיפות בחיים חוץ מרצון אדונו, הוא לא מכיר חיים אחרים ואינו חפץ בחיים אחרים, העבדים שאנו מכירים הם בני אדם בעלי רצון עצמי, הם מעוניינים לצאת לחופש, הם מכירים שגזלו מהם את החירות, והם מצפים בכל ליבם מתי מצב זה ישתנה, מתי חדיקטטור המשתעבד בהם יסיר את עולו מעליהם.

כל מטרת העבדות במצרים היתה להכשיר אותנו להיות עבדי ד'

נמצינו למדים, ששעבודו של פרעה מלך מצרים, היה השעבוד הקשה מכל השעבודים, העבדות לפרעה היתה עבדות מאין כמוה, וכאן עומדת ומתעצמת השאלה במלוא חריפותה, אם עבדות זו היתה העבדות הקשה מכל, מדוע הניח אברהם אבינו כביכול לשעבדו בידי פרעה, מדוע לא התפלל על כך, ומדוע באמת היינו צריכים להיות משועבדים לפרעה.

הסיבה לכך, יש לומר, היתה להכשיר אותנו להיות עבדי השם, השעבוד לתורה ולמצוותיה חייב להיות שעבוד מוחלט, ללא כל רצון עצמי וחשבון אישי, אנו נדרשים בעבודת ד' להגיע למדרגה שכל מעשינו כקטון כגדול יהיו "לשם שמים", בלי שום פניה, עבודה זו לא היתה יכולה להתקיים ללא השעבוד לפרעה, שם למדנו להכיר מה פירוש נפש משועבדת ללא רצונות עצמיים כלל, ומעבודות זו הוציאנו הקב"ה להיות עבדיו, כדי להיות עבדי השם אשר מקיימים בעצמם בכל עת ובכל שעה: "בטל רצונך מפני רצוני".

לא היינו מסוגלים להגיע למדרגה זו, לולא היינו משועבדים במצרים, שעבוד זה היה לטובתנו על מנת שנרכוש דרגת עבדות זו, ואז הפכנו להיות עבדי השם.

מיושבת בזה הקושיא, מה היה הענין של ריבוי הילודה, כיון שהקב"ה היה מעוניין להכשיר כמה שיותר נשמות מישראל, שיהיו מסוגלים לקבל את התורה ואת ארץ ישראל, ולכן ריבה את הנפשות המשתעבדות.

כמו כן מבואר, שבברית בין הבתרים כאשר האלוקים הבטיח לאברהם את ארץ ישראל, הוא הסביר לו כי הדרך לקבלת ארץ ישראל,

מעבדות פרעה לעבדות ה'

"ולמען תספר באזני בן ובן בנך את אשר התעללתי במצרים ואת אותותי אשר שמתי בם וידעתם כי אני ה' (שמות י, ב). מנין ידעו כל הדורות כי אני ה'?" מהניסים והנפלאות שהיו ביציאת מצרים, ניסי יציאת מצרים לא לשעתם בלבד נעשו, אלא מהיום יסוד לאמונת ישראל לדורות. זהו חלקו הראשון של הרכוש הגדול אשר נטלנו כצאתנו ממצרים.

החלק השני בו מחייבת אותנו היציאה לחרות היא קבלת עול עבדות, שנאמר: "אני ה' אלוהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים" (שמות כ, ב). "שהיו עומדים במצרים בבית עבדים שבויים לפרעה, ואמר להם זה שהם חייבין שיהיה השם הגדול והנכבד והנורא הזה לאלקים שיעבדוהו כי הוא פדה אותם מעבדות מצרים כטעם (ויקרא כה, נה): 'עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים' (רמב"ן שמות שם).

בדיברה הראשונה הונח היסוד של קבלת עבדות: הקב"ה הוציא אותנו מעול מלך רשע, מעבדות חומר ולבנים של בשר ודם, כדי לתת עלינו עול מלכות שמים. עצם השחרור מבית עבדים מחייב קבלת עול עבדותו יתברך.

וכה אמר הקב"ה למשה בתחילת שליחותו: "בהוציאך את העם ממצרים תעבדן את האלוקים על ההר הזה" (שמות ג, יב). "וששאלת מה זכות יש לישראל שיצאו ממצרים" (רש"י). "שהם עתה כלתי ראויים לכך" (ספורנו). השיבו הקב"ה: "דבר גדול יש לי על הוצאה זו שהרי עתידים לקבל התורה על ההר הזה לסוף ג' חדשים שיצאו ממצרים" (רש"י). הרי שקבלת התורה

נקראת בלשון עבדות, והדבר מוזהר לכאורה — וכי איזו עבודה יש בעצם קבלת התורה?

פשוט הענין נמצא בדברי הספורנו שם: "אע"פ שאינם ראויים הם מוכנים לעבוד את האלוקים על ההר הזה בהוציאך אותם מבין הפושעים בה". קבלת עול מלכות שמים לכשעצמה היא היא העבדות. "וכלם מקבלים עליהם עול". היינו: אני מקבל על עצמי את כל התורה כעול, ולא מפני שכן נוח לי או טוב לי. אלא כעבד שאינו שואל את דבו "מדוע הנך מצוה עלי כך וכך?", אף אנו עבדי ה' מוכנים ורוצים לקיים כל מה שהאדון ב"ה מצוה אותנו. הגויים שאלו "מה כתיב בה?" וסירבו לקבל את התורה כיון שחלק ממנה לא התאים לאופי שלהם. גדולת עם ישראל היתה שלא שאלו אלא אמרו: "נעשה ונשמע!" — תחילה נקיים ורק אח"כ "נשמע" דברים שאפשר לנו להבין: קבלת התורה קרויה "עבדות", כי על כן טומנת היא בחובה קבלת עול מצוות: "הם מוכנים לעבוד את האלוקים" (ספורנו).

שמו של חג הפסח הוא "זמן חרותינו", המוטיב המרכזי של החג היא השמחה ביציאתנו מעבדות לחרות, מעבדי פרעה הפכנו לבני דרך, אנו חוזרים ומשבחים את הקב"ה על כך יום יום בתפילה, "ויוצא

את עמו ישראל מתוכם לחרות עולם". כל מצוות ליל הסדר נסובים סביב ענין ה"חירות", אוכלים בהסיבה דרך חירות, שותים יין לארבע כוסות כי כך הוא דרך חירות, הלכות ודינים רבים נאמרו בזה שכל ענינם הוא להביע את חירותינו.

השאלה ידועה, איך ניתן לקרוא לנו "בני חורין", הלא אנו נתונים עדיין בגלות קשה ומרה מלאים סבל וצרות.

עוברת דרך כור ההיתוך המצרי, רק אותם הנפשות שהיו מסוגלים לבטל את הרצון העצמי שלהם לפרעה הם יוכלו לבטל את הרצון העצמי שלהם לתורת ה' ולארצו.

וזהו שאמר לו הקב"ה לאברהם אבינו: "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול, הרכוש הגדול הוא הקנין הנפשי, לדעת לבטל את הרצון העצמי. ולאחר מכן: "ודור רביעי ישובו הנה", מי שהיה במצרים יזכה לקבל את הארץ. לכן כאשר עשיו בא לתבוע את הארץ, נאמר לו כי מי שיפרע השטר שעבוד של מצרים יקבל את הארץ המובטחת, דהא בהא תליא, כל הבטחות הקב"ה לא ניתנו אלא למי שעמד והתמודד בכל הנסיונות שהיו במצרים, ובלאו הכי אין זכות לקבל כלום.

ולכן יש להודות על יציאת מצרים, אין קוננת הדברים להודות על היציאה לבד אלא על העבדות והיציאה, כלומר, שזכינו לרכוש את המציאות הזו של היותינו נטולי רצון אישי למען האחר, על הקנין הזה אנו מודים, כיון שהוא הוביל אותנו לקבלת התורה והארץ.

ולכן עושים אנו סממנים של עבדות וחירות בלילה זה, כי דוקא על ידי העבדות זכינו למה שזכינו, ולכן אנו מתחילים ואומרים: "הא לחמא עניא די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים", על ידי אכילת לחם עוני זוכים בסוף "לשנה הבאה בארעא דישראל"

בזה מבואר מה שאומרים בהגדה: "והיא שעמדה לאבותינו ולנו", רצה לומר, שהשעבוד המצרי עמד לאבותינו ולנו, כיון שעל ידו נעשינו לעם ויכולנו לעמוד בכל המאורעות העתידיים שבאו עלינו.

התואר הנכבד ביותר בתורה הוא התואר האמור על משה רבינו "וימת שם משה עבד השם". משה רבינו הגיע לדרגה זו בשיא השלימות, הוא ביטל את עצמו בתכלית לגמרי לרצון השם וזו היא עבודתו כל ימי חייו עלי אדמות.

לכן, אברהם אבינו לא ביקש להסיר מאתנו את השעבוד הזה, אברהם אבינו ידע היטב כי שעבוד זה נועד להקנות בנו את כוחות

הנפש הללו, להיות עבדים, להיות נכנעים, להיות מבוטלים לרצון הבורא.

23 דעת במדבר תורה ה

סוד ענין הדגלים הוא מסוד הגדול של מלך וצבאותיו, והכלל ישראל זכו זה עם יציאת מצרים, להיות צבאות ה', קרובי המלך העומדים פנימה, אומה חבוקה ודבוקה בו, הוא הוא שבת הכלל ישראל, מאמינים כי "מלא כל הארץ כבודי", יחידה, ליחוד, יודעים מסוד היחוד השלם עד ששם השם נתיחד עליהם להיות נקרא אלקי ישראל, כנאמר (במדבר טו, מא) "אני ה' אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלקים". ולכל זאת זכו עם יציאת מצרים, ויום פסגת אותה הדרגה, סוד היחוד השלם, הוא אשר זכו להם במתן תורה, להיותם יחד ממש, מלך ועם, כאשר ראו במלאכי עליון, מלאכי השרת, אשר אצלם הלא ודאי יחד המה עם המלך, וזהו אשר התאוה, וזהו אשר השיגו ודאי, ואלה הם סוד הדגלים.

24a לתת ספרות בא עליון ה

כל יהודי הוא חייל בצבאות השם

"צבאות ה' (יב. מא)
"חיילא דד'" (אונקלוס)

היה הגה"צ רבי גדליה אייזמן זצ"ל משגיח ישיבת קול תורה אומר: כלל ישראל ביציאתם ממצרים נקראו "חיילים של הקב"ה", למרות שהיו שקועים במ"ט שערי טומאה, מצינו שבדברים מסויימים היו שמורים וגדורים ולא שינו

שםם ולשונם בתוך כל טומאת מצרים ובבחינה זו היו חיילים שמהותם היא מסירות נפש, להרוג או לההרג בלי פשרות.

ר"ב עלינו לשבח

ונראה, שכלל לא פשוט להיות חייל בצבא השם. מסופר על הגרי"ח זוננפלד זצ"ל, שבלכתו פעם עם יו"ר הח"ק, הרב גלבשטיין, אל מחוץ לעיר, ניתן לפתע גשם עז ארצה. מיהר הרב גלבשטיין לפתוח את המטריה שברשותו, כדי לסכך על ראשו של צדיק זה. רבי יוסף-חיים סירב, ודרש להסיר את המטריה. וכשראה שהרב גלבשטיין מתפלל על כך, אמר:

אני הולך עתה לעשות רצון קוני, וכזה הנני חייל בצבאו של הקב"ה. הראית מימך חייל היוצא לקרב עם מטריה? הרי חייל ומטריה הם שני מושגים המנוגדים זה לזה! חייל אינו יכול להרשות לעצמו להתפנק מתחת למטריה, הוא חייב להיות מוכן ודרוך לקרב, ולא יתכן שיחזיק מטריה בידו.

בהנהגה זו של אנשי הצבא יצאו בני ישראל ממצרים. בלי מטריות, ואפילו ללא צידה לדרך! משל לחיילים היוצאים להדוף את האויב הבא להרגם, היוצאים בחפזון, ואינם גטלים עמהם כי אם כלי נשק! כך בני ישראל, רק משארותם צורות על שכמם, וזה היה הנשק שלהם... לבד מזה לא הוציאו עמהם דבר.

והוא-הוא מה שמוכיח שהם מתאימים להיות יצבאות השם, בסומכם רק עליו, ובהישענם על כוחו הגדול וזרועו הנטויה.

בא אמת

ונקראו בני ישראל צבאות ה'. דכתיב: אות הוא בצבא שלו. דכתיב (ישעיה מג, יב) אתם עדי נאום ה' הרמז על כ"ב אותיות שנקראים נאום ה'. כ"ב אותיות שבהם ברא ה' כל העולמות. כמו דאיתא⁵ שתלמיד חכם ניכר בדיבורו כמו שאמרו חז"ל⁶ יהללך⁷ זר ולא פוך⁸ משלי כו, ב. רק פתח פין בתורה ובזה ניכר חכמתו. כמו כן הקדוש ברוך הוא וברוך שמו אי אפשר להכיר רק פתח דבריו יאיר מבין פתיים (תהלים קט, טז). שעל ידי הכ"ב אותיות שבהם נברא כל העולמות על ידי זה יכולין

להכיר קצת מחכמת הבורא יתברך שמו. כמו שכתוב⁹ הכל לכבודו ברא. למענהו לעדותו¹⁰. וזהו היה בעשרה מאמרות. אך על ידי החטא נתרעב בדעת טוב ורע¹¹. ונסתר האמת על ידי הרשעים שמאבדין העולם שנברא ב" מאמרות¹². אך בבני ישראל נשאר אלה האותיות ונמנעושו בעשרת הדברות. ולכן אתם עדי הוא בבני ישראל שיש בהם הכרת כח הכ"ב אתון דאורייתא, ולענין כתיב (צפניה ג, ט) אחפור אל עמים שם ברורה לקרוא כולם בשם ה'. אבל עתה האמת נעדרת והיא עלמא דשיקרא. ולכן בני ישראל צריכין סינע לעדות זה להעיד על הבורא יתברך שמו. ולכן נתן לנו הקב"ה מצות תפילין ביד ובראש לשעבד בזה תאוות ומחשבות לבנו והמנוח שבראש. כדי שנוכל להעיד עדות אמת כמו שאמרו חז"ל¹³ הקורא קריאת שמע בלא תפילין כאילו מעיד עדות שקר בעצמו. כי צריך להיות עד אמת שידע שאפס וזולתו יתברך שמו. ושכל העולם ומלואו הכל רק עדות עליו. וזהו שכתוב (שמות יג, ט) למען תהיה תורת ה' בפני יישראל תורה שאינו מה. רק שהתורה מלמדת להבין ולראות אלקותו בעולם. וכל התורה פירוש על שם היה. ולכן יסוד הדברות

Just as the "word of God" gave being to the heaven, so it is His word that gives being to everything. Let us try to understand further what is meant by God's "word." And how do the specific, limited utterances of Creation account for the infinite number of species and objects in the universe?

Rabbi Dov Ber, the Maggid of Mezritch, writes:

It is known in Kabbalistic literature that the letters of the *Aleph-Beis* were created first of all. Thereafter, by use of the letters, the Holy One, Blessed is He, created all the worlds. This is the hidden meaning of the first phrase in the Torah, "In the beginning God created" — that is, God's first act was to create the letters from א to ת (Or Torah; see p. 35).

The twenty-two sacred letters are profound, primal spiritual forces. They are, in effect, the raw material of Creation. When God combined them into words, phrases, commands, they brought about Creation, translating His will into reality, as it were. There is a Divine science in the Hebrew alphabet. *Sefer Yetzirah* ["The Book of Creation"], the early Kabbalistic work ascribed to the Patriarch Abraham, describes how the sacred letters were used as the agency of creation. The letters can be ordered in countless combinations, by changing their order within words and interchanging letters in line with the rules of various Kabbalistic letter-systems. Each rearrangement of the same letters results in a new blend of the

29

The Psalmist answered these questions when he said: *Forever, HASHEM, Your word stands firm in heaven.* The word of God that brought the heaven into being remains within them. The heaven continues to exist because not an instant goes by without God continuing to say, in effect, "Let there be a firmament" — otherwise they would return to the status that prevailed before God's will was uttered. So it is with every aspect of Creation. God's original Ten Utterances are repeated constantly in the sense that the Divine will of the original six days remains in force. Otherwise, everything would revert to the nothingness of before Creation.

30

Every individual human being is *עולם קטן*, a *miniature world*. True, he is but a solitary individual in an infinite universe, but no one should underestimate the power or responsibility of an individual. Rambam writes that all of Creation would be worthwhile were it for the sake of only a single *tzaddik*. At best, the truly righteous have never been more than a tiny minority of the human race; humans are but a small part of all forms of life on earth; and the entire planet is an inconsequential speck in the universe. Nevertheless God created everything for the sake of those who would accept and observe His commandments and Torah. A solitary *tzaddik* cannot function alone. He needs the sun, moon, and stars; he needs precipitation and vegetation; he depends on the services of other people to grow and deliver his food, maintain his city, provide him essential services. Though he is only one individual, his presence justifies the existence of all Creation because God values quality, not quantity. Let an entire universe exist only for his benefit, therefore, all so that he can carry out God's will.

In this light the Sages' description of each individual as *עולם מלא*, a *complete world*, is not inspirational rhetoric. One man's significance can be truly cosmic.

The Jew's role as a complete world further implies that he includes within himself a microcosm of the full spiritual content of the universe. Consequently every Jew has within himself the potential of elevating everyone and everything around him through his own service of God. Just as the larger universe was created and survives by virtue of the twenty-two manifestations of spirituality contained in the *Aleph-Beis*, so too, the miniature universe has his own *Aleph-Beis*, his own flows of spirituality that he brings to bear upon himself and his surroundings. How does he treat his family — with what blend of kindness, strength, severity, humor? How much dedication and concern does he pour into his Torah study, his observance of

אנכי ה' אלוקיך (שם כ. ב. דברים ה. ו.) וזה תורת ה' כמו תורת העולה תורת החטאת. כן תורת ה'. ולכן כתיב (דברים ה. ו.) אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלוקים. כי כל הדעת והחכמה שנתן הקב"ה לאדם. לידע את ה'

ולעבדו. רק שעל ידי חטא הראשון נתערב בדעת טוב ורע. וביציאת מצרים ובקבלת התורה נתברר הדעת¹⁴. וכתיב (מלכים א. ח. ט.) למען דעת כל עמי הארץ כו'. ועל ידי בני ישראל יתברר הדעת בכל העולם לעתיד. ולכן בשבת קודש אין צריך תפילין¹⁵ שהיו עצמו אות זה האות הוא בצבא שלו¹⁶ כמו שכתבנו לעיל. ונתברר ביציאת מצרים. וזה מתחדש על ידי התפילין ועל ידי השבת וכו' ליציאת מצרים¹⁷. כי שבת הוא נחלה בלי מצרים¹⁷. כמו שבמצרים היה שורש כל המצרים ואין עבד יכול לברוח משם¹⁸.

31

mitzvos? Which commandments engage him more than others? How does he conduct his business? Do his relations with others make them admire his Jewishness — or not?

Every human being is complex, has a many-faceted character, and has his own unique blend of virtues and drawbacks, and he exhibits and exercises them in his own universe in proportions of his choosing according to how he evaluates situations, defines his goals, and maintains control over himself. The greater the person, the greater and more significant the spiritual resources at his command. And the greater his responsibility to utilize them properly.

Degel Machneh Ephraim teaches that man has the power to affect the sacred letters with which God created heaven and earth. When he sins, he cheapens and sullies the Divine powers allotted him. But when he acts properly, he enables the powers within the *Aleph-Beis* to achieve their purpose and reflect their full holiness. He can elevate not only his personal universe, but that of everyone around him.

32

The *Aleph-Beis* is the brick and mortar and soul of the universe, as it is of individuals with their personal capacities. The letters that brought the world into existence remain with us every instant, for God's utterances are eternal. Though we have great powers as individuals, when we unite into the unit of Israel we are even mightier.

* *Zohar Chadash* (*Shir HaShirim*) declares that the word *ישראל*

[Israel] is an acrostic of *יש ששים רבוא אותיות לתורה*, there are 600,000 letters in the Torah.

The nation of Israel is represented by the 600,000 adult males who left Egypt and received the Torah. Each Jew has his own letter in the Torah, which, in turn is composed of the entirety of its letters. The

33

In a Torah scroll, if even one letter is missing, the scroll is invalid, for every letter is indispensable. It is also invalid if two letters touch one another. The lesson is plain: Every Jew, like every letter, has an essential role to play in the national whole; therefore, the Torah was not given until all the people were united *באיש אחד בלב אחד*, like a single person with a single desire — nevertheless, every Jew has his individual mission and no one may impinge on another's personal role, just as all the letters must remain separate (*HaRav Gedaliah Schorr*).

The study of the *Aleph-Beis* can serve as our inspiration to return to the roots of our mission on earth. We were created with primal forces of sanctity and we are called upon to preserve them in their pure form. We fall short, as people always do, but we dare not give up the struggle as we long for the day, may it be soon, when a Temple will be built and a people re-united.

א' נ"ב. וחננו בני ישראל איש על מחנהו ואיש על דגלו לצבאותם.

והענין הוא שבני ישראל נקראו צבא ה', שכל איש צבא צריך לעמוד על משמרתו, ואם יעזוב את משמרתו לעשות עבודתו במשמרת אחרת יהיה מועל בתפקידו ועונש יענש על זה, וזה למד חשוב לכל בן ישראל שצריך לעמוד על משמרתו ולקיים חובותיו אשר הוטל עליו מצד ההשגחה, וכי אין לך מקום ואופן חיים שלא יוכל בן ישראל לקדש שם שמים.

35 חננו בני ישראל

בשעת כזו שמכונה לידת כלל ישראל, מכנה התורה את ישראל כך, וזה צריך להשריש בנו את הידיעה שתפקיד היהודי בכל ימי חייו לזכור שהוא חייל בצבא השי"ת ואין מציאות של הליכה עם השיגרה: "לחיות איך שהולך", אלא לזכור תמיד שהוא מצבאות השי"ת והוא מחכה לפקודה על כל צעד ושעל.

פרי גדולים

36 רס הגיון ספר שמות לבב

יצאו כל צבאות ה' (י"ב, מ"א)

פשר השם

העיר מו"ח הרב שמואל הופפר ז"ל מדוע הם נקראים צבאות ה' ולא 'בני ישראל' ואפשר: כל יהודי הוא כחייל ובעל תפקיד באופן פרטי וחלק משבטו ועמו. מעת יציאתם מצריים, הם חיים עם התחושה וההרגשה הזאת ואולי היא הרגשת ב"ד רמח" (י"ד, ה) כפירוש רש"י: "בגבורה גבוהה ומפורסמת" המאפיינת הנהגת חיילים. וזהו גם ביאור הפסוק: "הוציא ה' את בני ישראל מארץ מצריים על צבאותם" (י"ב, נ"א וכן ב"ג, י"ז).

37 יד נתיבות במדבר שלום

לכל סוגי החילות וכדומה דגל מיוחד, לפי שלכל אחד יש תפקיד בפנ"ע המייחדו משאר החילות, והדגל הוא האות על תפקידו המיוחד של החיל, וגם כל יחיד יש לו אות מיוחד המורה שהוא משתייך לחיל הזה. עד"ז אצל המלאכים יש בהם הרבה מדרגות, כמו מלאכים ושרפים חיות ואופני הקודש, ולכ"א מהם יש תפקידים מיוחדים בלי גבול, וזהו בחינת הדגלים אצל המלאכים, כלשון המדרש (שהש"ר ב) מיכאל ודגלו עמו גבריאל ודגלו עמו, שלכ"א מהם יש דרך מיוחדת בעבודת ה' באופן שבו הם עובדים להשי"ת. וזה שנתאו ישראל שיעשו אותם דגלים, דכשראו ישראל את המון המלאכים לאין מספר העושים דגלים דגלים, שכל אחד מהם שייך לתפקיד מיוחד, נתאו גם הם לדגלים כמותן, שאף הם יהיו כך שלכל יהודי יהיה תפקיד מיוחד השייך אליו, ותהא להם הבהירות לדעת תפקידם ויעודם כמו המלאכים. כי הגרוע ביותר הוא כאשר אדם מסתובב ללא כל תכלית ויעוד בעולמו, ואינו יודע לשם מה הוא חי ומה פעולתו בעוה"ז, ולא ידע תכלית ירד בעולמו.

38

ועל זה אמר להם הקב"ה חייכם שאני ממלא משאלותיכם, שעד"ו מורה ענין הדגלים של ישראל על התפקיד המיוחד של יהודי עלי אדמות, שלכל יהודי נועדה שליחות מסוימת למלא את רצון ה' שלמענה ירד לעולם, ועליו לדעת מה תפקידו ויעודו בעולם. וזה הביטוי של גודל אהבת ה' לישראל שנתגלה בדגלים, כמש"נ ודגלו עלי אהבה ועשה אותם דגלים לשמי למה שהם בני וצבאותי נגו', שהחיבה הגדולה שחיבבן הקב"ה בזה היא הבהירות לדעת את התפקיד היעוד המיוחד של יהודי בעולמו, שזו משמעות הדגלים.

וזהו ענין נצחיות פרשה זו ע"ד העבודה, שמתחלת במספר בני ישראל להורות שכל יהודי הוא עולם קטן בפנ"ע, כמו שבארנו במאה"כ למשפחותם לבית אבותם במספר שמות, שמרומז כי לכל יהודי יש שם ומספר בפנ"ע ותפקיד ויעוד מיוחדים שלשמה ירד לעולם. וכדאיתא בספח"ק על

מאה"כ (תהלים קמז) מונה מספר לכוכבים לכולם שמות יקרא, שלכל כוכב יש שם מיוחד ע"ד מאה"ק (שמות לג) ואדעך בשם, ומכאן שלכל כוכב יש יעוד ותפקיד מיוחד, ומביאים בזה בשם הקדמונים שהפסוק בא להוציא מדברי המדענים הטוענים שאמנם יש כוכבים שיש להם מטרה ותועלת, אך ישנם כוכבים שהם ללא שום תפקיד ומטרה ואינם מועילים כלום, וכנגד זה אמר דוד המלך ע"ה מונה מספר לכוכבים לכולם שמות יקרא, אין כוכב ללא מטרה, לכל כוכב יש יעוד ותפקיד מיוחד שלשמו נברא. ואם בכוכבים כך כ"ש וק"ו שלכל יהודי יש תפקיד מיוחד, שזהו הנצחיות של מנין בני ישראל במספר שמות, שכל יהודי הוא עולם קטן בעל מספר ושם לעצמו ומיועד לו תפקיד בעולם. ולמעלה מזה הוא ענין הדגל, שיש לכל חיל ושבט מישראל תפקיד מיוחד ודרך מיוחדת בעבודת ה'. וכמו שבט לוי

39

וע"כ קורים בתורה פרשה זו של דגלים קודם קבלת התורה, שמרן אדמו"ר בב"א זי"ע אמר בזה כי יש בפרשה זו את מספר כללות בני ישראל, וזו עיקר ההכנה לקבלת התורה, וכמ' ואהבת לרעך כמוך וזה כלל גדול בתורה, היינו אחדותם של ישראל היא תכלית התורה וגם תכלית ההכנה לקבלת התורה. וע"פ הדברים י"ל עוד שקורים בתורה פרשה זו קודם קבלת משום פרשת הדגלים שבה, שהתורה מלמדת בזה שישאל צריכים להיות איש על מחנהו ואיש על דגלו, לכל יהודי יש מחנה ודגל, דהיינו תפקיד ויעוד בעולמו. היצה"ר הקשה ביותר הוא זה המעמיד לאדם את מצבו כאילו שאין לו תכלית בעולמו שהוא כהמון בריות לאין תכלית, וכנגד זה אמרה תורה איש על דגלו, שכל יהודי הוא בעל יעוד ותכלית, וההכרה הזאת בתכליתו בעולמו היא ההכנה לקבלת התורה.

תפקיד מיוחד, ואפילו שנדמה שיש כ"כ הרבה יהודים אנו מאמינים שיש לכל יהודי יעוד וצורך משלו, שבדאי לא בראו הקב"ה בחנם אלא שלחו למלא שליחות מסוימת. וכבר נתנו רבנו"ק זי"ע את הסימנים לדעת מהו התפקיד המיוחד, הדבר בו

היצה"ר מתגבר באופן מיוחד, אות הוא שזה תפקידו בעולמו עבורו ירד לעולם, ולכך מתגבר היצה"ר בענין זה בכל הכח כדי שלא ימלא יעודו בעולמו. וזהו החיבה הגדולה שחיבבן הקב"ה שעשאו דגלים, שיכולים לדעת את תפקידם המיוחד עלי אדמות, שזה סוד חייו של יהודי לגלות ולדעת מהי שליחתו בעולם.

40

376 ה' יצאנו ממצרים
6:5-10 פ' שמות
(ח) מזה נראה כי כל אדם כשנולד יש לו איזה תפקיד שמוטל עליו לעשותו והוא מוזמן לזה מתחלת בריאתו, ואשרי האיש שזכה לעשותו מרצונו הטוב, ואוי לו לזה שיחסר לו הרצון לעשות את חובתו. כי לבסוף יהיה מוכרח לקיים את זה על ידי הרפתקאות שונות.

ומצא מִן אֶת מִינוֹ. כְּלוּמָר שִׁישׁ עֵצָה אֵיךְ שִׁיחֻדֵי יוֹכֵל לַעֲוֹרֵר אֶת הַנִּיגוֹן הַפְּנִימִי שֶׁלוֹ וְהָיָא ע"י שֶׁהוּא שֶׁר נִיגוֹן דְּבִיקוּת אֲמִיתִי הַמְּמַלֵּא אֶת לִבּוֹ בַּגְּעֻגֻעִים לְבוֹרָאוֹ. כִּי כֹאשֶׁר יְהוּדֵי שֶׁר נִיגוֹן פְּנִימִי הֵנָּה יָכוֹל לַהֲרַגִּישׁ בַּחוּשׁ אֶת הַהֲתַעֲוֹרֻרוֹת שֶׁל נְקוּדַת מַלְכוּתוֹ בַּחֲנִינַת עֵץ הַחַיִּים שֶׁבְּתוֹךְ הַגֶּן אֶפְּיֵלוֹ אִם זֶה רַק כִּכְמָה רִגְעִים בְּלִבָּד. דַּע שֶׁהַרְגָּשָׁה זֹאת נִכְלַלַת בְּדַבְרֵי הַגֵּר"א שְׁמִי שִׂוְדַע סוּד הַנְּגִינָה הוּא יָכוֹל לַהֲחִיּוֹת בּוֹ מֵתִים כְּלוּמָר שֶׁעַל יָדוֹ יָכוֹל יְהוּדִי לַחֲזוֹר לְבַחֲנִינַת גֶּן עֵדֶן.